

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quâ tractatur de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento, ac Sacrificio
Missæ, ...

Bosco, Jean a

Lovanii, 1667

Concl. II. Christo in Sacramento primò inest intellectio & volitio; incertum
an etiam sensatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73377)

Non requiritur obiectum in debita proportione præfens ad actum sentiendi, nisi ubi obiectum est aliquo modo causa sensationis: & hinc, ut primò insensenda.

12. Scotus

Modus quantitativus requiritur in organo ad hoc, quòd primò sibi infiat sensatio: sed non requiritur ad hoc, quòd concomitanter sibi infiat, vel insit: quia non est causa necessaria recipiendi sensationem huiusmodi modus quantitativus: sed tantummodo conditio requisita per comparationem ad agens primò transmigrans.

quiritur, inquit, obiectum in debita proportione præfens ad actum sentiendi, nisi ubi obiectum est aliquo modo causa sensationis: & hinc, ut primò insensenda.

Nec quempiam moveat, quòd organum non habeat hinc modum extensivum, sub quo, & non aliter videtur receptivum sensationis; nam scitè respondet Doctor supra: Organum hoc verè est quantum hic, sicuti in celo, & per consequens potest recipere sensationem, non obstante quòd sensatio non recipitur absolute, nisi in quanto habente modum quantitativum: sed non habet hic modum quantitativum, id est coextensum quanto, cui est præfens, nec replet locum, & ideo, ut hic non potest sibi primò insieri sensatio. Iste enim modus quantitativus requiritur in organo ad hoc, quòd primò sibi infiat sensatio: sed non requiritur ad hoc, quòd concomitanter sibi infiat, vel insit: quia non est causa necessaria recipiendi sensationem huiusmodi modus quantitativus: sed tantummodo conditio requisita per comparationem ad agens primò transmigrans.

Prætereò alias objectiones, quia levioris momenti, & unicà illà distinctione facillimè dissolvuntur, puta, quia plura requiruntur, ut sensatio primò infiat oculo, aut alteri potentia sensitiva, quàm ut insit, vel infiat concomitanter.

Progrediamur ulterius, & interrogemus, si aliqua operatio primò potest inesse Christo, ut est in Sacramento? Non dubito quin possit. Sed quæ illa? Attende quòd sequitur:

CONCLUSIO II.

Christo in Sacramento primò inest intellectio & volitio; incertum an etiam sensatio.

13. Christo in Sacramento primò inest intellectio a phantasmate independens: Scotus.

Sunt enim Animæ Christi aliquæ intelligibiles ut hic præsentia.

Primæ parti omnes subscribunt, si intelligatur de intellectu independente à phantasmate. Est autem Scoti 4. dist. 10. q. 5. n. 2. ibi: Tertia Conclusio, quòd operatio spiritualis, ut intellectus & voluntas, potest primò inesse Christo, ut in Eucharistia.

Probat n. 5. Quia anima Christi nunc beata intelligit sicut Angelus, quoad hoc, quòd non dependet à sensibus, nec ex sensibilibus in intelligendo: ergo sicuti Angelus alicubi existens potest intuitivè intelligere obiectum sibi proportionaliter præfens, ita anima Christi ibidem existens potest illud obiectum intueri: ergo anima Christi ut hic, potest intuitivè intelligere illa intelligibilia, quæ sunt sibi ut hic præsentia, sicut Angelus potest, utpote intuitivè videre Angelum hic præsentem, & animam sacerdotis, hæc autem intuitio inest animæ Christi primò ut hic; quia non inest illi animæ primò ut in celo, supposito quòd immoderata distantia impediatur intellectionem intuitivam creatam: sic enim Angelus existens in

calo intuitivè non videt, quidquid præfens hic videt intuitivè.

Ex quo inferit, Quòd Christus propter suum esse in Eucharistia non tantum non privatur aliqua operatione, quam habet ut in celo; sed ut in Eucharistia est, habet aliquam operationem primò, quam per consequens concomitanter habet ut in celo. . . . & per consequens non est ad imperfectionem suam, quòd sit in Eucharistia, sed ad ampliorem perfectionem.

Et quid mirum si primò intelligat & velit in Eucharistia, qui forè etiam primò sentit? Profectò intellectio & volitio specielque ad illas actiones præcisè requisite, sunt merè spirituales, omnimodè independentes à corpore seu organo corporeo.

Adde ly præcisè; quia hodie naturà per peccatum corruptà dependent in nobis à phantasmate; phantasma autem à sensatione externa. Et hinc dubium, an intellectio dependens à phantasmate possit primò inesse Christo in Eucharistia?

Suaris disp. 53. sect. 3. in fine negat, nisi forsitan Christus existens in celo ibi habeat actum phantasmæ; hunc enim putat sufficere, ut intellectus in Sacramento exerceat suas operationes cum conversione ad phantasmata in propria specie; idque non solum quia illa conversio ad phantasmata erit etiam per concomitantiam in Sacramento, sed etiam si non esset, vel prius naturà quàm sit, propter radicationem harum potentiarum in eadem anima, & sympathiam earum: nam distantia vel propinquitas localis ipsorum actuum videtur nimis accidentaria ad hunc effectum. Ita ille.

Res parvi est momenti: nam, præterquam quòd actus phantasmæ in celo semper concomitanter fit in Sacramento, intellectus Christi in Sacramento non indiget phantasmate ad suam operationem, utpote independens à sensibus. Pergam itaq; ad secundam partem Conclusionis.

Atque in primis nullam invenio rationem dubitandi, quin supernaturaliter sensus omnes tam externi, quàm interni operationes suas primò in Sacramento exercere possint; quæ enim implicantia? Ideo quæ quid supernaturaliter fiat, est nobis incognitum; quamvis ut varij observant, valde pie credatur, Christum de facto ibi audire & videre, quæ ab adstantibus & vicinis geruntur: congruum namque apparet, ut cui nobiscum in Sacramento corporaliter quasi habitat, non sit ibi quoad potentias & operationes corporales veluti modo quodam modo nobiscum commercium.

De quo ergo hic queritur, est: An sine novo miraculo Christus, ut est in Sacramento, possit primò seipsum, aut circumstantes oculo corporeo videre, vel aliam quamcumque operationem sensus tam externi, quàm interni exercere?

Communi

Communior sententia negat, quam amplectitur Scotus supra nu. 2. dicens: *Secunda Conclusio est, quod nulla sensatio potest primo inesse Christo, ut in Sacramento.*

Probat autem eam nu. 5. Primò: quia organum sensus non est in Corpore Christi in Eucharistia sub modo illo, qui requiritur, ad hoc quod immittetur ab obiecto: quia oportet quod tale habeat modum quantitativum, & sic sit localiter in loco, ad hoc ut patiatur à corpore obiecto.

Probat secundò; Christo ut in Eucharistia non est obiectum approximatum: ita enim est hic præsens cuiuscumque corpori, ut agenti, ac si non esset præsens, quia sic hic est ac si nusquam esset quantum ad rationem patiendi à corpore; esse enim corpus agens, requiritur passum sibi approximatum localiter; sic autem non est hic Corpus Christi localiter, sed solum species est hic isto modo: nec illud est magis præsens hic alicui corpori in ratione passivi, quam si Angelus esset hic: ergo nulla sensatio potest sibi inesse primo, ut in Eucharistia existit. Hæc ille, admodum probabiliter.

Equidem requirit localem extensionem potentie sensitivæ, ut possit pati ab obiecto, recipiendo speciem sensibilem, & hæc mediante elicere sensationem, videntur negare Okam; Aliacensis, Major, & Gabriel citati à Valquezio disp. 191. cap. 3. n. 21.

Fundantur primò: Quia non minus videtur sufficere ad actionem ex parte agentis, si agens secundum se totum sit æque præsens passivo; quam si ratione quantitatis sit ei propinquum per aliquam partem sui; atqui Christus existens in Sacramento æquè est præsens secundum se totum cuiuscumque passivo: ergo &c.

Secundò: Idem patitur à seipso; siquidem aqua reducit se ad pristinam frigiditatem: & quis ignorat speciem sensibilem causare actum sensationis in eodem loco, ubi ipsa est? Ergo non est necessaria distantia agentis à passivo secundum locum, neque approximatio causæ sensationis per contactum physicum.

Tertiò argumentantur: Modus accidentarius principii agentis non est necessarius ad actionem; huiusmodi autem modus est extensio actualis ad locum: ergo &c.

Quid ad hæc Valquezius? Argumenta, inquit, Okami, & aliorum, frivola sunt. Ad primum dicimus non sufficere præsentiam & propinquitatem Christi secundum se totum, ut agere possit & pati; quia non sola propinquitas est conditio requisita, sed propinquitas cum contactu quantitatis.

Pulchra verba; sed malo de re. Proba quod asseris: vel si hoc asserendo probasti, ego negando refutavi.

Probo, inquit aliquis: quia ad actionem naturalem requiritur præsentia seu approximatio naturalis; ideo namque cognitio supernaturalis non disponit sufficienter ad habitum naturalem, quia habitus naturalis so-

lùm exigit actum naturalem, à quo procedat.

Probatio æquè incerta: præterquam enim quod non sit improbabile, actum supernaturalem fidei producere habitum naturalem; humanitas Christi cum subsistentia supernaturali quomodo operatur? Nonne naturaliter? Et tamen subsistentia est conditio requisita ex parte naturæ.

Video responderi posse: subsistentia naturalis in humanitate Christi optimè suppletur per divinam, quæ præstat totum, quod illa præstare posset; at verò præsentia naturalis non suppletur per præsentiam sacramentalem, quæ non est extensio in ordine ad locum, sed inextensio.

Verumenimverò unde constat talem extensionem requiri? Quoniam; ais, actio illa, quæ procederet ab agente inextenso, esset diversæ rationis in entitate sua intrinseca ab omnibus actionibus, quæ naturaliter oriri possunt ab agente localiter extenso: ergo miraculosa, & entitativè supernaturalis.

Antecedens probatur; quia actio, quæ ignis inextensus, calefaceret hoc lignum, æqualiter procederet ab omnibus partibus, cum æqualiter essent approximatae obiecto; actio autem, quæ ignis extensus calefaceret idem lignum, inæqualiter respiceret omnes partes, propter inæqualem approximationem, hoc est, aliquas ut magis influentes, quia magis propinquæ sunt; alias ut minus influentes, quia magis remotæ sunt.

Resp. differentiam illam non esse essentialem, sed tantummodò accidentalem; sicut major & minor approximatio nihil est essentialis, sed dumtaxat aliquid accidentale. Nullum ergo hic miraculum, nisi illa inextensio ignis, qui requirit naturaliter extensionem: interim igne supernaturaliter existente sine extensione ad locum, quidni naturaliter calefaceret, & æqualiter secundum omnes suas partes? Certè talis actio naturaliter illi deberet: unde potius miraculum esset, quod non ageret, quam quod ageret.

Quapropter cum ex Fide constet Corpus Christi, adeoque sensus tam externos, quam internos in Sacramento per miraculum miraculorum existere inextensè, facilius dicitur, quam evidenter probetur, quod nulla sensatio primò insit Christo ut in Sacramento.

Ad secundum argumentum Nominalium reponit Valquez, experientia compertum esse, ut idem non possit agere in seipsum ullo modo, nisi quantitatem habeat ita dispositam; ut ratione illius habeat partes inter se loco distantes per modum illum extensionis; non solum ut una pars agat in aliam, sed etiam ut in omnibus partibus simul à principio intrinseco effectus aliquis proveniat: ut quando aqua à seipsa ad statum pristinum frigiditatis reducit. Ita ille.

Sed quænam ista experientia? Num credere

ubi & alia probatio desumpta à cognitione supernaturali, quæ non disponit sufficienter ad habitum naturalem?

20. Similiter illa, quæ desumitur ex diversitate illius actionis ab omnibus aliis, quæ procedunt ab agente localiter extenso?

quippe illa differentia est tantum accidentalis

21. Responsio Valquez ad secundum argumentum Nominalium, desumpta ab experientia.

Respondeo debeo

debeo Vasquezium aliquando vidisse aquam inextensam politam, quae non poterat se reducere ad statum pristinum frigiditatis? In aeternum non credam. Experimur quidem aquam extensam se reducere ad pristinam frigiditatem; similiter sensum agere in organo extenso: at verò quòd non agat, aut non possit agere in organo inextenso, quis unquam expertus fuit?

Dices; & quis contrarium experitur? Resp. forè Christus, cujus solius potentiae sensitivae ponuntur in Sacramento inextensè, & nos experiri possemus, si Deo placeret sensus nostros similiter inextensè ponere.

22. Responso Vasquez ad tertium

Ad tertium ait idem Auctor; modum quantitatis, qui est extensionis ad locum, quamvis sit modus accidentarius, requiritur ex parte agentis ad agendum, & ex parte passivi ad patiendum; non ut principium, neque etiam ut dispositionem ad recipiendum passionem seu qualitatem, sed ut conditionem; sicut requiritur etiam propinquitas, & contactus agentis & passivi.

passi principium.

Verùm de hoc queritur, & non minùs probabiliter negatur, quàm affirmatur. Relinquo autem Physicis disputandum, an causa efficiens non possit in distanti effectum producere, nihil etiam producendo in medio. Vide Smiling de Deo uno Tract. 2. disp. 5. qu. 1. à numero 31. usque ad 50. ubi secutus Magistrum suum 1. dist. 37. quaestione unica, dilucidè ostendit, quomodo & qualiter id possit fieri.

Smiling.

23. Obiectio pro communi sententia.

Vides quàm incerta sit communis sententia? Scio, quia vides: nihilominus pro ea objicis; species sensationis externa est extensa; ergo non recipitur nisi in organo extenso: ergo nulla sensatio, saltem externa, primò in Sacramento.

Prima responsio.

Responsio plana est; quia etiam species, quae primò recipitur in caelo, est extensa; similiter visio vel alia sensatio: & tamen concomitantè existunt in Sacramento, quis dubitat an inextensè?

Secunda.

Resp. II. sicut non tota species recipitur in oculum, etiam extensum, sed solum aliqua pars; quae tamen sufficienter representat totum objectum: sic quoque dato quòd organum esset indivisibile vel inextensum, pariter species erit indivisibilis vel inextensa secundum indivisibilitatem vel inextensionem subjecti, cum forma naturaliter proportionetur suo receptibili: equidem hoc non obstat, quin per illam speciem indivisibilem, vel inextensam videatur objectum divisibile vel extensum; sicuti per partem speciei, sive per parvam speciem videtur magnum objectum.

Non ostenditur, cur non possit objectum divisibile esse inextensum in subjecto indivisibili.

24.

Quamvis ergo de facto ita natura sit comparatum, ut quia subjectum extensum est, & objectum extensum, species conformiter debeat esse extensa: attamen si subjectum esset inextensum, estò alioquin objectum sit ex-

tensum, cur species non reciperetur inextensè? Et è contra cur objectum inextensum in subjecto extenso non produceret speciem extensam? An fortassis quia nulla hujusmodi receptionis aut productionis experientia? Et ipsa experientia fallax est. Crede rationi naturali.

Et quae illa? Quia eadem essentialiter est potentia, quae respicit illud objectum & solum contingit variatio in aliquo accidente. Quid igitur prohibet, quin eadem variatio fieri possit in forma, quae recipitur aut producitur?

Dices; quia inde sequeretur, accidens spirituale naturaliter posse recipi in subjecto materialiter, & è converso accidens materiale in subjecto spirituali.

Resp. Neg. Conseq. Ratio disparitatis; quoniam spiritualitas & materialitas non sunt sola accidentia subjecti, sicut extensio & inextensio; sed principia planè essentialia, atque adeò invariabilia: potentia siquidem spiritualis numquam fit materialis, vel è contra; quemadmodum bene potentia extensa, inextensa, & è converso. Similiter accidens sive forma materialis numquam potest fieri spiritualis, aut è contra; cum tamen certum sit accidentia Christi in caelo extensa, in Sacramento existere inextensè.

Haec dixerim, non animo contradicendi sententiae Scoti; quae communis est; sed ostendendi ejus incertitudinem. Transeo ad actiones transeuntes, & dico:

CONCLUSIO III.

Christus ut in Sacramento agere potest actione physica transeunte in passum externum.

Hanc Conclusionem tractat Scotus 4. dist. 10. q. 7. quae talis est: Verum Christus in Eucharistia existens possit per aliquam virtutem naturalem transmutare aliquid aliud à se. Ante resolutionem autem advertit: Sicut homo est compositus ex anima & corpore, ita habet potentias quasdam mere spirituales, quae conveniunt animae primae, tamen toti per se per animam, ut sunt intellectus & voluntas. Habet etiam quasdam potentias corporeas, quae scilicet non sunt anima per se, sed totius coniuncti ex anima & corpore, ex lib. de Sensu & Sensato: & quidem illarum, quae sunt totius coniuncti, quaedam sunt magis corporeae, quae scilicet consequuntur naturam corporis sic mixti, ut gravitas & aliae similes; quaedam sunt magis approximantes ad naturam animae, scilicet quae consequuntur corpus animatum in quantum tale, ut potentiae vegetativae, & sensitivae. De his ergo potentis, supponendo aliquas hinc inde activas actione transeuntes, videndum est per ordinem.

Atque